

**Společný cech truhlářů, zámečníků a sklenářů Horšovský Týn
1678–1856**

Inventář

EL NAD č.: 1548
AP č.: 379

Mgr. Radka Kinkorová
Horšovský Týn 2012

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	7
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky.....	8
Seznam použitých pramenů a literatury.....	9
Inventární seznam.....	10

I. Vývoj původce archivního fondu

Počátky cechovního systému v českých zemích úzce souvisejí s rozkvětem řemesel a výroby v rozvíjejících se městech. Řemeslníci stejného nebo podobného oboru se záhy začali sdružovat do bratrstev, která kromě vlastních ekonomických zájmů plnila rovněž důležitou korporativní roli v otázce sociální. Cechovní organizace měly svoji pevně zakotvenou podobu. V čele cechů stál cechmistr nebo cechmistři (cechovní starší), kteří dbali, aby se cechy řídily řádem stanoveným v cechovních statutech neboli artikulích, zahrnujících pravidla pro provozování řemesla, výuku řemeslnického dorostu a rovněž zásady dobrých mravů. Zpočátku byl cechovní systém přínosem pro rozkvět řemesel, později však nepružná pravidla jednotlivé řemeslníky příliš svazovala, výrobu unifikovala a neumožňovala řemeslo rozvíjet a inovovat. Přežilý cechovní systém byl zrušen Živnostenským řádem v roce 1860.

V menších městech nevytvářela některá málo rozšířená a specializovaná řemesla své samostatné cechy, ale postupně se slučovala v jednom cechovním sdružení s jinými, mnohdy ani ne příbuznými, řemeslními obory. Tyto cechy se pak nazývaly cechy společnými či sdruženými nebo rajcechy, z německého *Reihezunft*.¹

První zmínky o cechovních sdruženích horšovskotýnských řemeslníků pocházejí z druhé poloviny 16. století. Bohužel v nich vystupují cechy obecně, zprávy se nezmiňují o konkrétních cechovních bratrstvech ani spolcích. Víme například, že některé z horšovskotýnských cechů předkládaly 23. dubna 1578 městské radě své artikule, které ustanovovaly, jak mají řemeslníci toho kterého oboru ve svém povolání vystupovat.² Existenci zavedeného cechovního systému mezi horšovskotýnskými řemeslníky dokládá rovněž složení smutečního procesí v popisu funebrální ceremonie při vyprovázení Jana staršího z Lobkovic a na Horšovském Týně v roce 1579. Bohužel ani v tomto případě autor zápisu cechy konkrétně nevypočítává.³

Před rozpuštěním cechovní soustavy v českých zemích sdružoval horšovskotýnský společný cech truhláře, zámečníky, sklenáře, pasíře, klempíře, soustružníky, hrnčiče a další zástupce nejmenovaných řemesel.⁴ V první polovině 19. století byl uváděn mezi členy cechu i puškař.⁵ Mnohá z uvedených řemesel se v Horšovském Týně vyskytovala minimálně od 16. století. Truhláři a zámečníci vystupují v peněžních účtech horšovskotýnského panství na počátku 17. století, ostatně jejich přítomnost a rozvoj stavebních řemesel ve městě vůbec lze předpokládat v souvislosti se zahájením stavby zámku,⁶ jenž se začal obnovovat po požáru města v roce 1547. Nejmenovaný zámečník je poznamenán i s konkrétní odvedenou prací, dvojími železnými dveřmi i s klíči do bašt, k roku 1563 v nejstarší dochované pamětní knize Horšovského Týna.⁷ Ovšem zámečníci jsou jmenováni mezi členy sdruženého cechu až v 18. století. Původně byli totiž organizováni v horšovskotýnském společném cechu kovářů, kolářů, zámečníků, nožířů a bečvářů,⁸ jenž o půl století později deklaruje, že sdružuje řemeslo

¹ BROŽ, Bedřich. Otázky a odpovědi (vysvětlení pojmu *Reihezunft*). *Český lid XVIII*. Praha 1909, s. 300.

² Státní okresní archiv (dále SOKA) Domažlice. Archiv města Horšovský Týn (dále AM H. Týn), Liber memorabilium civitatis Tyn – Horssoviensis (1539)1555–1768, i. č. 45, K 10, fol. 35 a.

³ SOKA Domažlice. AM H. Týn, Liber memorabilium civitatis Tyn – Horssoviensis (1539)1555–1768, i. č. 45, K 10, fol. 44 a.

⁴ SOKA Domažlice. AM H. Týn, cechovní záležitosti, 1855, sign. 11/2, i. č. 656, č. kart. 214.

⁵ SOKA Domažlice. AM H. Týn, udělování mistrovských a výučných listů, 1810–1847, sig. 9/17, i. č. 479, č. kart. 24.

⁶ FRIDRICH, Jan. Velkostatek Horšovský Týn a Čečovice v letech 1539–1621 : poměry majetkové, hospodářské, poddanské a národnostní. *Minulostí západočeského kraje IX*. Plzeň : Západočeské nakladatelství 1972, s. 145.

⁷ Srov. SOKA Domažlice. AM H. Týn, Liber memorabilium civitatis Tyn – Horssoviensis (1539)1555–1768, i. č. 45, K 10, fol. 15b a WINTER, Zikmund. *Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách*. Praha 1909, s. 462.

⁸ SOKA Domažlice, Cech kovářů, kolářů a bednářů Horšovský Týn, cechovní statuta z roku 1541, i. č. 1, L1.

kovářské, kolářské, zámečnické, nožířské, mečířské, bečvářské, ostružnické a ručníkářské.⁹ Kdy došlo k odloučení zámečníků od původního cechu a jejich spojení s cechem truhlářů zatím není známo.

Mezi řemeslníky, jejichž obor činnosti nebyl nikterak svázán se stavebními pracemi a kteří jsou uváděni ve shora uvedené pamětní knize, se nacházejí např. hrnčíři a sklenáři, kteří byli později sdruženi ve společném cechu.¹⁰

Truhláři, jež byli ve společném horšovskotýnském cechu jmenováni vždy na prvním místě, představovali od samých počátků rukodílné výroby nepostradatelnou část řemeslnického spektra. Bez jejich výrobků se prakticky neobešla žádná domácnost jakékoli sociální vrstvy. Vždyť stůl patřil k základnímu vybavení a měl své místo v každodenním rituálu rodiny. Proto byli specializovaní truhláři nazýváni stolaři (v němčině obojí Tischler). V názvu horšovskotýnského cechu upřednostňujeme „truhláře“.

Rovněž sklenáři se většinou sdružovali v jednom cechu s řemeslníky jiných oborů, např. v Praze jsou k roku 1348 doloženi sklenáři s knihvazači, pergameníky, řezbáři, zlatotepci a dalšími řemesly.¹¹

Kromě shora uvedených řemesel se v horšovskotýnském společném cechu setkáváme též s hodináři, jak dosvědčuje atest pro udělení mistrovského práva cechu zámečníků, truhlářů, hodinářů etc. v Horšovském Týně.¹²

Cech měl svoji vlastní samosprávu, ale současně byl podřízen městské správě. Cechovní starší bývali voleni na cechovních shromážděních a potvrzováni městskou radou, které skládali přísahu.¹³ Tito volení představitelé cechu zpravidla také spravovali cechovní pokladnici, obsahující cechovní jmění, cechovní dokumenty a nařízení, která musela být předčítána na cechovních schůzích konaných zpravidla 3–4 krát ročně. Cechy, které kromě dohledu nad řemeslnou výrobou a přípravou řemeslného dorostu plnily i důležitou společenskou roli ve městech, disponovaly určitým cechovním majetkem, k němuž patřily rovněž cechovní insignie. Žádost o povolení k pořízení praporece pro sdružený cech se dochovala v archivním fondu Archiv města Horšovský Týn.¹⁴ Dozorem nad cechy byli pověřeni cechovní inspektoři, jejichž funkce dozoru nad činností cechů byla zřízena v roce 1731 Generálním cechovním patentem pro české země. Cechovní inspektoři bývali spolu s cechovními písaři přítomni cechovním schůzím.

Všeobecná konzervativnost cechovní organizace zabraňovala rozvoji řemesel a výroby, proto se kontroly řemesel ujal stát. V Generálních cechovních artikulech pro cechovní pořádky dědičných zemí českých ze dne 5. ledna 1739 bylo ukotveno sjednocení cechovních předpisů, zejména v oblasti vzdělávání řemeslnického dorostu, mzdových poměrů a získávání mistrovského práva. Generální cechovní patenty vydané Karlem VI. v roce 1731 a 1739 zásadně oklestily práva cechů, které se v podstatě od 16. století přestaly vyvíjet.

Členy sdruženého cechu truhlářů, zámečníků, sklenářů a dalších řemeslníků nebyli jen horšovskotýnští měšťané, ale k cechu patřili i řemeslníci z okolních vesnic, uváděny jsou např. Nová Ves, Mířkov, Semněvice, Podrážnice, Srby, ale také vzdálenější Všekary, Koloveč,

⁹ SOKA Domažlice, Cech kovářů, kolářů a bednářů Horšovský Týn, cechovní statuta z roku 1590, i. č. 3, L3.

¹⁰ FRIDRICH, Jan. Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské : poměry právní a správní, hospodářské, sociální a poddanské, národnostní a náboženské. *Minulostí západočeského kraje XIII*, Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1976, s. 121.

¹¹ JÁSEK, Jaroslav. Řemeslo skleněných čoček. *Heraldická ročenka* 1995. Heraldická společnost v Praze, s. 93.

¹² SOKA Domažlice. AM H. Týn, mistrovské právo, Franz Marokones, hodinář, sign. 9/18, i. č. 479, č. kart. 24.

¹³ K volbám cechovních starších viz AM H. Týn, volby cechovních starších v letech 1806, 1810, 1813, sign. 10/1/1, i. č. 480, č. kart. 26, přísahy cechovních starších 1787, 1791–1794, sign. 10/1, i. č. 480, č. kart. 26.

¹⁴ SOKA Domažlice. AM H. Týn, záležitosti cechů, sign. 10/6, i. č. 480, č. kart. 26.

Hlohová, Prostiboř, v roce 1828 je uváděn jeden řemeslník dokonce z Domažlic. Počty členů cechu známe od druhé poloviny 18. století do zrušení cechů, a to z evidence členských poplatků (i. č. 4) a z hlášení o stavu cechů. V roce 1787 tvořilo cech 18 mistrů (jeden puškař, pět truhlářů, čtyři sklenáři, jeden knihvazač, tři zámečníci, jeden soustružník, dva klempíři a jeden hodinář), více jich zaznamenává přehled příjmů a výdajů v roce 1831: 28 cechovních mistrů.¹⁵ Omezený počet mistrů souvisel s podmínkami určenými pro přijetí za mistra, v nichž se snadnější přístup do cechu zajišťoval synům stávajících mistrů. Snaha o odstranění konkurence měla odraz v častých stížnostech řemeslníků na neoprávněné provozování řemesla jinými výrobci, např. v roce 1805 žádá jeden z horšovskotýnských hrnčírů o zastavení povolení k výrobě pro nově přiřazeného hrnčíře.¹⁶ Nejvyššího počtu mistrů dosáhl sdružený cech v roce 1852, kdy udává 31 mistra a stav v pokladnici: 61 zlatý.¹⁷ Tímto majetkem se řadil mezi středně bohaté cechy v Horšovském Týně.

Všechny cechy měly ukončit svoji činnost k 1. květnu 1860, kdy vstoupil v platnost císařský patent č. 227 ř. z., Živnostenský řád z 20. prosince 1859. Před ukončením činnosti horšovskotýnský společný cech truhlářů, zámečníků, sklenářů a dalších řemeslníků sdružoval jedenáct truhlářů (z toho sedm jich pracovalo ve městě, ostatní v Podrážnici, Kolovči, Všekarech a Srbech), tři zámečníky, jednoho sklenáře, jednoho hodináře, dva soustružníky, dva hrnčíře, jednoho voskaře a perníkáře, jednoho klempíře, jednoho knihvazače a tři pasíře.¹⁸ Po zrušení cechovních organizací většina řemeslníků zůstávala sdružena s výrobcí podobných oborů v odborných společenstvech.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Ve spisu o fondu ani v přírůstkové knize se nenachází žádný záznam o předání archiválií uvedeného cechu do SOkA Domažlice.

O uložení dokumentů před jejich převzetím do archivu nic určitého nevíme. Můžeme se domnívat, že po dobu existence cechů byly uloženy v cechovní pokladnici, kterou spravovali cechovní starší, do jejichž domu se pokladna po jejich zvolení obvykle stěhovala.

Vzhledem k množství dochovaného archivního materiálu lze předpokládat ztráty dokumentů před jejich uložením v archivu. Na archiváliích jsou evidentní ztráty pečeti (C2 a C4).

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Společný cech truhlářů, zámečníků a sklenářů Horšovský Týn nebyl ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně dosud zpracováván. Současná inventarizace byla provedena v souvislosti s revizí cechovních listin.

Archivní fond č. EL NAD 1548 se před inventarizací nazýval Cech stolařů, zámečníků a sklářů Horšovský Týn. Po uspořádání jsme jej přejmenovali na Společný cech truhlářů, zámečníků a sklenářů Horšovský Týn. Inventarizovaný cech je v písemnostech konce 18. a první poloviny 19. století důsledně označován jako rajcech (Reihezunft), proto se označení cechu „společný“ musí nutně objevit i v názvu archivního fondu.¹⁹ Stolař je sice jen jiný název

¹⁵ SOkA Domažlice. AM H. Týn, cechovní účty, sign. pol. 10, i. č. 586, č. kart. 164.

¹⁶ SOkA Domažlice. AM H. Týn, záležitosti cechů, sign. 10/2/5, i. č. 480, č. kart. 26.

¹⁷ SOkA Domažlice. AM H. Týn, záležitosti cechů, sign. 11/2/27, i. č. 642, č. kart. 198.

¹⁸ SOkA Domažlice. AM H. Týn, záležitosti cechů, sign. 11/2/27, i. č. 642, č. kart. 198.

¹⁹ Viz Metodický návod č. 1/2009 odboru archivní správy a spisové služby MV k vedení evidence Národního archivního dědictví podle vyhlášky č. 645/2004 Sb., ve znění vyhlášky č. 192/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých

označující totéž řemeslo, ale v tomto případě považují „truhlář“ za výstižnější pro danou cechovní organizaci. Předchozí označení *sklář* bylo nahrazeno *sklenářem*, což označuje ovšem zcela jinou výrobní činnost. V němčině se v názvu cechu objevuje Glaser, tj. v překladu sklenář, zatímco sklář se obvykle překládá jako Glasarbeiter. Ve výučních listech se objevuje rovněž výraz Bleiglaser, který připomíná původní technologii sklenářského řemesla: zasklívání do olova.²⁰ Ostatně problematice vymezení pojmů sklář a sklenář se věnoval už Zikmund Winter.²¹ Také zjištění, že v nejbližším okolí města a také na horšovskotýnském panství se vyskytovaly jen dvě sklárny, a sice sklárna ve Ferdinandově údolí na katastrálním území Srby, jež je zachycena pouze v průmyslových statistikách z roku 1856, a sklárna v Anenském údolí na katastrálním území Bezděkov, založená až v letech 1846–1847,²² nás utvrzuje, že se v případě horšovskotýnského sdruženého cechu jedná o sklenáře.

Archivní fond Společný cech truhlářů, zámečnicků a sklenářů Horšovský Týn obsahuje archiválie z let 1678–1856. Archivní fond se dochoval pouze torzovitě a obsahuje tři úřední knihy, zlomek spisů, pět fascikul s výučními listy a jedno pečetidlo.

Jednu z dochovaných úředních knih představuje cechovní protokol, který zahrnuje zápisy o schůzích mistrů nebo všeho cechu a o usneseních na nich učiněných od roku 1788. Podle 54. článku generálních cechovních artikulí z roku 1739 mělo být zaznamenáváno na schůzích cechu cechovním písařem vše, co bylo projednáváno a rozhodnuto v řemeslnických sporech, aby v případě nutnosti mohl být z cechovního protokolu pořízen opis pro příslušníka cechu nebo pro vrchnost. Jinak nebýval obsah cechovních protokolů neboli register pevně stanoven. Téměř současně začal cech truhlářů, zámečnicků a sklenářů vést cechovní knihu účtů (od roku 1786) a knihu, v níž evidoval nově přijaté a vyučené (od roku 1787).

Při inventarizaci archivních fondů cechů a při revizi cechovních listin byl nalezen v kartonu označeném nápisem „Cechy“ zlomek spisů náležející do archivního fondu Společný cech truhlářů, zámečnicků a sklenářů Horšovský Týn. Jednalo se o osobní doklady členů cechu a výuční listy z let 1678–1825 o celkovém rozsahu 0,01 bm. Zápis o zařazení spisů do inventarizovaného fondu byl uložen do spisu o fondu (čj. SOAP/010 – 0809/2011, ze dne 18. listopadu 2011).

Protokolem o zrušení archivního fondu Cech sklářů Horšovský Týn (EL NAD 1512), čj. SOAP/010-0804/2011, ze dne 18. listopadu 2011, byly archiválie rušeného archivního fondu včleněny do inventarizovaného archivního fondu. Archiválie rušeného cechu se netýkají sklářů, ale sklenářů. Ti se v Horšovském Týně neorganizovali v samostatném cechu, ale byli sdruženi s řemeslníky několika dalších oborů ve společném cechu truhlářů, zámečnicků a sklenářů. Přeřazeny byly 2 pergamenové a 2 papírové výuční listy (podle PEvA 3 listiny po roce 1526 z let 1721–1783, ve skutečnosti 2 pergamenové listy z let 1726 a 1783 a 2 papírové listy z let 1769 a 1771). Tyto výuční listy byly původně vykazovány jako listiny po roce 1526. Coby písemnosti zachycující méně významný akt však nemají podle Přílohy č. 1 k vyhlášce č. 645/2004 Sb. charakter evidenční jednotky: listiny po roce 1526, ale jedná se o součást spisů, uloženou v tomto případě ve třech fasciklech (C2, C4, C5).

Dochované osobní doklady členů cechu tvoří výuční listy. Výuční listy obdrželi učni, které mistr prohlásil za vyučené. Po přezkoumání průběhu učení staršími cechu, popř. přijetí mezi tovaryše, byl vyhotoven výuční list, na němž starší cechu potvrdili svými podpisy a

zákonů, čj. MV-54575-1/AS-2009, s. 52.

²⁰ Srov. JÁSEK, Jaroslav. Řemeslo skleněných čoček. *Heraldická ročenka* 1995, Heraldická společnost v Praze, s. 91.

²¹ WINTER, Zikmund. *Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a v XV. století*. Praha 1906, s. 160.

²² PROCHÁZKA, Zdeněk. *Sklářství v Českém lese : místopis skláren, brusíren a leštíren*. Třetí, upravené a rozšířené vydání. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 2009, s. 60–62.

přitištěním cechovní pečeti, že jmenovaný se řádně vyučil. Výuční listy nebyly předávány tovaryšům do vlastních rukou, ale podle druhého článku generálního cechovního řádu z roku 1731 byly originály výučních listů ponechávány v pokladnici cechu, u jehož mistra byl tovaryš vyučen, až do té doby, než se tovaryš někde ucházel o získání mistrovského práva.

Některé z dochovaných výučních listů byly vyhotoveny na pergamenu:

- 1) výuční list Ch. Truegera z 24. října 1721 v Landsbergu, 36 x 27– 2,5 cm, vosková pečeť v dřevěné misce je přivěšena na modré a bílé hedvábné stuze (C1),
- 2) výuční list G. Huebera, vydaný 29. března 1726 ve Freisingu, 49,5 x 26,5 – 6 cm, původně přivěšená vosková pečeť vydavatele na červených a bílých hedvábných stuhách v dřevěné misce je odtržena (C2),
- 3) výuční list J. Suchovatého, vydaný 11. dubna 1733 v Horšovském Týně, 44,5 x 25,5 – 3,2 cm, pečeť vydavatele v dřevěné misce je přivěšená na modré a červené hedvábné stuze (C3),
- 4) výuční list J. M. Sittauera z Horšovského Týna, vydaný 1. února 1783 ve Vídni, 50,5 x 43,7 – 4 cm, pečeť vydavatele v dřevěné misce je přivěšena na žlutých šňůrkách (C5).

Na posledně uvedeném výučním listu se nachází veduta Vídně.

Kromě shora uvedených pergamenových výučních listů byly do fasciklů uloženy ještě dva papírové výuční listy (výuční list M. Maulbeckha, vydaný 27. srpna 1769 v Horšovském Týně, s dochovanou pečetí vydavatele v dřevěné misce přivěšené na zelené a červené hedvábné stuze; výuční list P. Wendy, vydaný 26. října 1771 v Horšovském Týně, přitištěná pečeť se nedochovala). Oba papírové listy prošly konzervátorským zásahem v červenci 2010, viz konzervační protokol č 39/2010, čj. SOAP/010-0582/2010 ze dne 28. 7. 2010, a byly uloženy do fasciklu C4.

Konzervátorským ošetřením prošel v roce 1999 i pergamenový výuční list J. M. Sittauera z Horšovského Týna (C5), viz konzervační protokol z 1. října 1999.

Všechny uvedené výuční listy byly uloženy do fasciklů (sendvičových krabic) po provedeném restaurátorském zásahu.

Všechny tři úřední knihy mají poškozené knižní hřbety, fyzický stav ostatního archivního materiálu v archivním fondu je dobrý.

Všechny archiválie jsou zařazeny do II. kategorie. Jazykem archiválií je němčina.

Vzhledem k tomu, že archiválie cechů bývaly a často dodnes jsou uloženy v muzeích, je třeba při hlubším studiu dané problematiky oslovit i tyto instituce.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archiválie horšovskotýnského sdruženého cechu truhlářů, zámečnicků, sklenářů a dalších řemesel se bohužel nezachovaly v celistvosti. Dochovaná cechovní agenda spolehlivěji mapuje pouze období od 80. let 18. století do poloviny 19. století. Největší vypovídací hodnotu mají úřední knihy, v nichž lze najít alespoň základní údaje o složení cechu, o přijímání učňů a o jejich vyučení.

Výuční listy umožňují přibližně poznat cesty tovaryšů na zkušenu, vandry a snad i příchody cizích mistrů. Zkušenosti nabyté v cizině pak dozajista pomohly rozvoji řemesla. Výuční list J. M. Sittauera, pozdějšího cechovního písaře, je navíc vyzdoben vedutou Vídně.

Na dvou dochovaných výučních listech vydaných cechovními mistry v Horšovském

Týně zůstaly zachovány i pečeti. Jde o otisky pečetidla, které se pravděpodobně nedochovalo. Pečeť o průměru 40 mm je rozdělena na pět polí, na velkém samostatném poli shora se nachází hoblík, na poli vpravo uprostřed jsou zkřížené klíče pod nimi zámek, na poli vlevo uprostřed dvě pistole (ručnice?), v patě pečeti vpravo dole hodiny, vlevo dole ostruha; opis majuskulou je od pečetního pole oddělen linkou, opis začíná 10+: S..GEL+IN.....ITZ..R..HANDWERK. Další sfragistický materiál cizí provenience lze pochopitelně dohledat na ostatních výučních listech.

Typář sdruženého cechu, který je součástí inventarizovaného archivního fondu, se nalézá v dobrém stavu. V jeho pečetním poli se nachází devět polí s vyobrazením symbolů jednotlivých řemesel sdružených v cechu.

Přestože se archiválie horšovskotýnského sdruženého cechu v archivu nezachovaly v úplnosti a ke studiu dějin uvedeného cechu bude třeba využít ještě písemností uložených v dalších archivních fondech, především v archivním fondu Archiv města Horšovský Týn a Velkostatek Horšovský Týn (uložený ve Státním oblastním archivu v Plzni), poskytují podstatné informace o fungování cechu a přispívají tak k poznání dějin cechovníctví, řemeslné výroby a každodennosti nejen na Horšovskotýnsku.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Společný cech truhlářů, zámečnicků a sklenářů Horšovský Týn uspořádala a archivní pomůcku zpracovala Radka Kinkorová.

V Horšovském Týně dne 27. června 2012

Radka Kinkorová

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv (dále SOKA) Domažlice. Archiv města Horšovský Týn (dále AM H. Týn), Liber memorabilium civitatis Tyn – Horssoviensis (1539)1555–1768, i. č. 45, K 10.

SOKA Domažlice. AM H. Týn, udělování mistrovských a výučních listů, i. č. 479, č. kart. 24.

SOKA Domažlice. AM H. Týn, záležitosti cechů, i. č. 480, č. kart. 26.

SOKA Domažlice. AM H. Týn, cechovní účty, i. č. 586, č. kart. 164.

SOKA Domažlice. AM H. Týn, záležitosti cechů, i. č. 642, č. kart. 198.

SOKA Domažlice. AM H. Týn, záležitosti cechů, i. č. 656, č. kart. 214.

Literatura

BROŽ, Bedřich. Otázky a odpovědi (vysvětlení pojmu Reiheszunft). *Český lid XVIII*. Praha 1909, s. 300.

FRIDRICH, Jan. Velkostatek Horšovský Týn a Čechovice v letech 1539–1621 : poměry majetkové, hospodářské, poddanské a národnostní. *Minulostí západočeského kraje IX*. Plzeň : Západočeské nakladatelství 1972, s. 139–159.

FRIDRICH, Jan. Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské : poměry právní a správní, hospodářské, sociální a poddanské, národnostní a náboženské. *Minulostí západočeského kraje XIII*, Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1976, s. 121.

JANÁČEK, Josef. *Přehled vývoje řemeslné výroby v českých zemích za feudalismu*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1963.

JÁSEK, Jaroslav. Řemeslo skleněných čoček. *Heraldická ročenka* 1995, s. 91–97.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Sklářství v Českém lese : místopis skláren, brusíren a leštíren*. Třetí, upravené a rozšířené vydání. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 2009, s. 60–62.

VOLF, Miroslav – HAAS, Antonín. *Archivní příručka : Sborník přednášek o archivní praxi*. Praha : Svoboda, 1948.

WINTER, Zikmund. *Řemeslnictvo a živnosti 16. věku v Čechách*. Praha, 1909.

WINTER, Zikmund. *Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a v XV. století*. Praha, 1906.

Inventární seznam

I. Knihy

1	Cechovní protokol
(Prothokoll der Reihzunft derren Tischler, Schlosser,
Glaßer, Uhr, u. Büchsenmachern etc. In der Bischof Teinitz.) | 1788–1855 | K1 |
|---|--|-----------|----|

Německy, 22 x 36,5 cm, polokožená vazba

2	Kniha zápisů o přijímání učňů do učení
a o prohlašování učňů za vyučené
(Aufding und Freysprech Buch der Reihzunft) | 1787–1832 | K2 |
|---|---|-----------|----|

Německy, 22 x 36,5 cm, polokožená vazba

II. Spisy

3	Osobní doklady členů cechu		
	Výuční list Ch. Truegera, vydaný 24. října 1721 v Landsbergu	1721	C1
	Výuční list G. Huebera, vydaný 29. března 1726 ve Freisingu	1726	C2
	Výuční list J. Suchovatého, vydaný 11. dubna 1733 v Horšovském Týně	1733	C3
	Výuční list M. Maulbeckha, vydaný 27. srpna 1769 v Horšovském Týně	1769	C4
	Výuční list P. Wendy, vydaný 26. října 1771 v Horšovském Týně	1771	C4
	Výuční list J. M. Sittauera, vydaný 1. února 1783 ve Vídni	1783	C5
	Další výuční listy	1678–1825	N1

III. Účetní materiál**A. Účetní kniha**

4	Kniha účtů
(Rechnungsbuch der Reihzunft derren Tischler, Schlosser und Glaßer) | 1786–1827 | K3 |
|---|---|-----------|----|

Německy, 22 x 33 cm, polokožená vazba

B. Účetní spisy

5	Zápis o příjmech a výdajích cechu za rok 1798	1798	N1
6	Kvitanice	1855–1856	N1

IV. Typáře

7	Pečetidlo, mosazný ovál o rozměrech 45 x 53 mm,
k němu je přiletováno železné čtverhranné držadlo se skosenými | [1801] | T1 |
|---|---|--------|----|

hranami, celková výška 118 mm. Oválné pečetní pole je rozděleno na devět polí ve čtyřech řadách; v prvním poli, které vyplňuje první řadu, je hoblík a po jeho stranách rozdělený letopočet 1801, ve druhém poli jsou překřížené klíče, ve třetím zdobená konev kulatého tvaru s pokličkou a držadlem, ve čtvrtém poli překřížené ručnice, v pátém poli překřížené sklenářské nástroje: řezák, sekyrka, dvojhák a spájecí palice, v šestém poli ciferník hodin, v sedmém poli neidentifikovaný předmět: obdélník, pod ním a nad ním drobný kroužek, v osmém poli kleště svírající ulitou kuli (?), v devátém poli knižní vazba.

Pečetní pole lemováno vavřínovým věncem.

Opis majuskulou není od pečetního pole oddělen:

SIGEL•DER•REYH•ZVNFTVD:TISCHLER•SCHLOSSER•GLASER•
FLASCHN...ET•Z...INTEINITZ•

Název archivní pomůcky (archivního fondu):	Společný cech truhlářů, zámečníků a sklenářů Horšovský Týn
Značka archivního fondu:	Sp. cech t. z. s. Horšovský Týn
Časový rozsah:	1678–1856
Počet evidenčních jednotek:	10 (3 úřední knihy, 5 fascikulů, 1 karton, 1 pečetidlo)
Počet inventárních jednotek:	7
Rozsah v bm:	0,15
Stav ke dni:	27. 6. 2012
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Radka Kinkorová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Radka Kinkorová
Počet stran:	13
Počet exemplářů:	4
Pomůcku schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 27. 6. 2012 čj. SOAP/010-0467/2012